

Joanna Łuczyńska

"Tendencje, moralizatorstwo,
dydaktyka J.I.KraszewskiFego", Ewa
Owczarz, "Acta Universitatis Nicolai
Copernici. Filologia Polska", 24,
Toruń 1985 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 29/1 (99), 247

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OWCZARZ Ewa: Tendencja, moralizatorstwo, dydaktyka
J.I. Kraszewskiego. "Acta Universitatis Nicolai Copernici.
Filologia Polska". 24 Toruń 1985, s. 3-13.

Autorka zwraca uwagę na wieloznaczność i nieprecyzyjność terminów: "tendencja", "moralizatorstwo", "dydaktyzm", a następnie próbuje je odnieść do twórczości Kraszewskiego: "bo zdaje się ona w swoim świadomym zaangażowaniu w problemy współczesności /.../ takiej właśnie miary żądać". Kategorię najbardziej przydatną w interpretacji powieści początku XIX w. jest kategoria dydaktyzmu, przy czym w ujęciu autorki dydaktyzm w literaturze oznacza artystyczne powiązanie funkcji poznawczej i wychowawczej - obu podporządkowanych funkcji estetycznej. Przedstawione uściślenie terminologiczne stwarza dodatkowe możliwości badawcze: "realizm dydaktyczny" staje się kategorią przydatną w rozumieniu fenomenu późniejszej powieści tendencyjnej i powieści dojrzałego realizmu.

BP/99/75

J.Ł.

PARULSKA Bożena: Schematy literatury popularnej w prozie narracyjnej Stefana Żeromskiego. "Acta Universitatis Nicolai Copernici. Filologia Polska" 24 Toruń 1985, s.113-130.

Autorka precyzuje znaczenia terminów: literatura wysoka, literatura popularna, literatura trzeciego obiegu (brukowa). Określa ich wzajemne relacje i wyznaczniki gatunkowe. Głównym narzędziem badawczym w refleksji nad literaturą popularną jest schemat funkcjonujący w kulturze jako utrwalony - przekazujący atrakcyjne dla masowego odbiorcy treści - stereotyp fabularny. Schematy popularne pojawiające się w twórczości Żeromskiego można podzielić na dwie grupy: schematy o proveniencji naturalistycznej i schematy wywodzące się z tradycji modernistycznej. Analiza wybranych powieści Żeromskiego pokazuje zabiegi indywidualizujące pisarza - poszczególne elementy stereotypu podlegają artystycznym modyfikacjom, co w konsekwencji wzbogaca znaczeniowo i formalnie zbanalizowany schemat.

BP/99/76

J.Ł.